

Zabawa ma charakter terapeutyczny. W życiu codziennym potrzebne jest dziecku pewne uwolnienie się od napięć, jakie wywołują w nim ograniczenia nakładane przez środowisko. Zabawa służy właśnie temu celowi, ponieważ ułatwia dziecku wyrażanie swoich uczuć. Zabawa iluzyjna jest środkiem usuwania napięć spowodowanych lękiem. Zabawa zaspokaja wiele potrzeb i życzeń dziecka, które nie mogą być zrealizowane w życiu codziennym, i w ten sposób zmniejsza się frustracja. W zabawie dziecko może układać i przeprowadzać plany, co pomaga mu rozwiązywać ważne w jego życiu osobiste problemy.

Na terapeutyczny aspekt zabawy zwróciła uwagę V. Axline „...podkreślając fakt, iż właśnie w zabawie dziecko ma wiele okazji do wykonywania rzeczy niemożliwych w codziennym życiu, realizuje je w sytuacji bezpiecznej, nie jest za to karane, może, więc zupełnie swobodnie ujawniać przeżywane w tym momencie emocje. Ponadto dziecko w zabawie wzbogaca nie tylko wiedzę o świecie, ale i o sobie samym, poznaje swoje możliwości i uczy się oceniać.

Każde dziecko rozpoczynające aktywność zabawową w przedszkolu ma najczęściej intuicyjnie odczuwane, oczekiwania pod adresem przedszkola, nauczycieli i rówieśników. Jeżeli te oczekiwania nie są urzeczywistnione wówczas manifestują się na zewnątrz w postaci określonych zachowań. Są to najczęściej zachowania agresywne, bierność, apatia, upór itp. Wizerunek dynamiczny rozwijającego się dziecka zakłada konieczność poznawania ewentualnych rozbieżności między oczekiwaniami dziecka a rzeczywistością przedszkolną.

Wizerunek poznawczy rozwijającego się dziecka zakłada, że atrybutem aktywności dzieci uczestniczących w zabawie jest ciekawość poznawcza świata. Powinnością zaś edukacyjną nauczyciela jest nie tylko zaspokajanie tej ciekawości, ale nade wszystko jej rozwijanie. Ewentualne rozbieżności między potrzebami poznawczymi dziecka a możliwościami ich urzeczywistnienia powoduje określone zaburzenia emocjonalne typu: bierność, znudzenie itp. Działalność terapeutyczna sprowadza się w tym przypadku do czynności poznawania potrzeb i zainteresowań poznawczych dzieci, przy wykorzystaniu rozmowy indywidualnej i metod pośrednich, a przede wszystkim rysunku czy ekspresji motorycznej.

W zabawie dziecko wyraża siebie i rozładowuje napięcie emocjonalne. Stąd zabawa, szczególnie spontaniczna, ma walory terapeutyczne. Prowadzi ona do względnej równowagi w zachowaniach dziecka ze światem zewnętrznym i tym samym powoduje zaspokajanie potrzeb i oczekiwań dzieci. Stąd też zabawa jest jedną z podstawowych technik czy strategii pracy terapeutycznej z dzieckiem przedszkolnym.

Ważnym elementem pracy terapeutycznej jest rozmowa indywidualna z dzieckiem. Nauczyciel spostrzegając bierność, apatię czy wewnętrzne zamknięcie się dziecka: próbuje w warunkach wzajemnego zaufania poznać przyczyny takiego a nie innego zachowania się dziecka.

Ważnym sposobem pracy terapeutycznej jest organizowanie zabawy czy inscenizacji na podstawie tekstu lalkowego. Słuchając tekstu literackiego, odczytanego w sposób wyrazisty, dziecko przenosi się w inny świat, inne sytuacje i zapomina o chwilowych niepowodzeniach, braku spełnienia własnych oczekiwań, zatem udział w zbiorowym kontakcie z tekstem literackim ma także walory terapeutyczne. Można wyróżnić wiele sposobów organizacji aktywności dzieci w przedszkolu, które mają charakter pracy terapeutycznej. W tym znaczeniu aktywność plastyczna dziecka, motoryczno-artystyczna, odgrywa dużą rolę w tworzeniu dobrego samopoczucia dziecka w grupie rówieśniczej. Pierwszym językiem dziecka jest język sztuki. Dziecko spostrzega świat, spostrzega różne sytuacje, niejednokrotnie odbiegające od jego oczekiwań, i naturalną potrzebę jest chęć ich wyrażania. Czyni to przede wszystkim w zabawie, ale także w wielu przypadkach w twórczości plastycznej. Tak, więc interpretacja rysunku dziecka jest źródłem poznawania jego wewnętrznego stanu emocjonalnego, a także jest sposobem „wyrzucenia z siebie” tego, co powoduje napięcie emocjonalne i tym samym prowadzi do wewnętrznej równowagi.

Do podstawowych elementów procesu terapeutycznego należą: obserwacja aktywności werbalnej dzieci, a przede wszystkim niewerbalnej, interpretacja spontanicznych wytworów własnej aktywności dzieci, w tym aktywności zabawowej, rozmowa indywidualna z dzieckiem w warunkach wzajemnego zaufania, na temat jego problemów i oczekiwań. Wszystko to razem stanowi podstawę do zindywidualizowanego postępowania terapeutycznego, eliminującego stany lękowe, zagrożenia czy nieświadomie przejmowane zachowania obronne.

Nasze zachowania werbalne, a przede wszystkim niewerbalne – gesty, mimika, sposób poruszania się, formy kontaktu z dzieckiem, zewnętrzna powierzchowność itp. – mają istotne walory terapeutyczne. Mogą rodzić napięcie, a więc wzmagać stopień zaburzenia emocjonalnego, mogą też rodzić zaufanie i otwarcie dzieci, a zatem mogą pełnić istotne funkcje terapeutyczne.

Bibliografia:

1. Hurlock E. B; *Rozwój dziecka*, Warszawa 1961 r.
2. Kielar – Turska M, Suchacka B; *Stymulująca i terapeutyczna funkcja zabawy*, Kraków 1999 r.
3. Więckowski R; *Terapeutyczna funkcja zabawy* [w] *Wychowanie w Przedszkolu*, Nr 8,

Terapeutyczna funkcja zabawy

Wpisany przez Kinga Szygielska
środa, 29 maja 2019 11:37

1996 r.

Opracowała: mgr Kinga Szczygielska - pedagog